

ЭКСТРАЛІНГВІСТЫЧНЫ АНАЛІЗ БЕЛАРУСКАМОЎНЫХ НАДПІСАЎ НА РУЧНІКАХ

Гіль Валерыя, Рэспубліка Беларусь

Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт,

Рэспубліка Беларусь, г. Мінск

Навуковы кіраўнік – выкладчык Качан А.С.

Анатацыя. У рабоце прадсталяўны экстралінгвістычны аналіз зместу беларускамоўных надпісаў на сувенірнай прадукцыі (ручніках) у адпаведнасці з граматычнымі і арфаграфічнымі нормаў беларускай мовы.

Ключавыя словы: экстралінгвістычны аналіз, беларускамоўныя надпісы, сувенір, ручнік, іменнае словазлучэнне, агульны назоўнік, выклічнік этыкету.

Ідэя аналізу беларускамоўных надпісаў на сувенірах узнікла невыпадкава. Мы сустракаем у продажы шмат тавараў з беларускамоўнымі надпісамі – ручнікі, сурвэткі, кубкі, падстаўкі пад кубкі, магніцікі, ключніцы, шкарпэткі і інш. Сувенірная прадукцыя карыстаецца вялікім попытам у пакупнікоў, выклікае яркія эмоцыі. На фарміраванне станоўчых эмоцый уплывае не толькі знешні выгляд падарунка, але і надпіс на ім, тым больш калі ён зроблены на роднай мове. Выкарыстанне беларускіх надпісаў на сувенірах будзе садзейнічаць засваенню і распаўсюджванню беларускай мовы. Таму лічым актуальным звярнуць увагу на змястоўны бок зробленых на ручніках надпісаў.

Мэтай нашага даследавання было не толькі ўстанаўленне колькасці ручнікоў з беларускамоўнымі надпісамі (у крамах г. Баранавічы), але і аналіз іх лексіка-граматычных асаблівасцей.

Атрыманыя даныя прапановым у табліцы.

№	Беларускамоўны надпіс	Вытворца, марка, брэнд	Марфалагічнае і сінтаксічнае выражэнне	Экстралінгвістычная інфармацыя
1	Беларусь – краіна шчырых сяброў	Аршанскі льнозавод	Просты двухсастаўны сказ	Патрыятычны надпіс. Усе ведаюць Беларусь гасцінную, Беларусь гераічную, Беларусь культурную, Беларусь гістарычную, маляўнічую,

				а самае галоўнае – Беларусь як краіну шчырых сяброў.
2	Беларускі лён	Аршанскі льнозавод	Іменнае словазлучэнне	Аршанскі льнокамбінат найбуйнейшы ў Еўропе вытворца лянных тканін і вырабаў хатняга тэкстылю з лёну. Прадукцыя пад гандлёвай маркай "Беларускі лён" экспартуецца ў 36 краін свету.
3	Агрэст	Аршанскі льнозавод	Агульны назоўнік	Калючая садовая кустовая расліна з кісла-салодкімі буйнымі ягадамі, а таксама ягады гэтай расліна [2].
4	Вішня	Аршанскі льнозавод	Агульны назоўнік	Садова-ягаднае дрэва з сакавітымі ядомымі цёмна-чырвонымі костачкавымі пладамі, а таксама плод гэтага дрэва [2].
5	Сліва	Аршанскі льнозавод	Агульны назоўнік	Фруктовае дрэва сямейства ружакветных з невялікімі сакавітымі пладамі з костачкай у сярэдзіне, а таксама плод гэтага дрэва[2].
6	Вітаю	Блакiт, калекцыя “Удзячнасць”, набор ручнікоў	Выклічнік этыкету	“Удзячнасць – прыкмета высакароднасці душы.” Эзоп
7	Дзякуй	Блакiт, калекцыя “Удзячнасць” набор ручнікоў	Выклічнік этыкету	Калі ўдзячнасць становіцца ладам нашага жыцця, здароўе, шчасце і поспех прыцягваюцца, як магніт.
8	Калі ласка	Блакiт, калекцыя “Удзячнасць”, набор ручнікоў	Выклічнік этыкету	“Удзячнасць” – выдатны спосаб выказвання любові сваім родным і бліжкім. Чым больш унутры вас гэтага цёплага, шчырага пачуцця, тым багацей ваша душа.
9	Жыццё	Блакiт, калекцыя “Добрыя традыцыі”, набор ручнікоў	Агульны назоўнік	У народнай свядомасці саюз зямлі і сонца спрадвеку звязваўся з жыццём, росквітам прыроды.
10	Каханне	Блакiт, калекцыя	Агульны назоўнік	Лада – багіня кахання.

		“Добрыя традыцыі”, набор ручнікоў		
11	Багач	Блакiт, калекцыя “Добрыя традыцыі”, набор ручнікоў	Агульны назоўнік	Узор, які сімвалізуе багацце – у беларускага народа адным з папулярных пажаданняў з’яўляецца пажаданне багацця і дастатку. Каб ніва давала багаты ўраджай, а ў хаце было багацце ва ўсім. У тым ліку гэта азначае і вялікую нашчадства.
12	Добраму ураджаю і добрая уборка	Аршанскі льнозавод	Няпоўны двухсастаўны сказ	Сказ-пажаданне.
13	Маці-радзіцельніца	Аршанскі льнозавод	Прыдатак	«Маці-Радзіцельніца» — апыжунка жанчын, якая дае надзею на прадаўжэнне, натхняе на творчы пошук.
14	Каханне	Аршанскі льнозавод	Агульны назоўнік	Распаўсюджаным арнамантам была дзяўчына з паднятымі рукамі, якая трымае каласы і кветкі – Лада, багіня кахання і прыгажосці.
15	Белы наліў	Аршанскі льнозавод	Непадзельнае словазлучэнне	Гатунак яблык.
16	Малінаўка	Аршанскі льнозавод	Агульны назоўнік	Гатунак яблык.
17	На шчасце На долю	-	Назоўнік з прыназоўнікамі	Надпіс на ручніку з беларускім арнамантам.
18	Край балот, Нізін, азёраў наскіх, Край лясоў, Маўклівых сосен- струн. Край паэм, Адвечных песень- казак – Дарагая сэрцу Беларусь... <i>П. Трус</i>	Аршанскі льнозавод	Двухсастаўны сказ	Урывак з верша Паўлюка Труса.

Такім чынам, у ходзе даследавання быў выяўлены ручнік “Добраму ураджаю і добрая уборка” фабрыкі “Блакiт”, надпіс на якім не адпавядае

арфаграфічным нормам беларускай мовы. У адпаведнасці з нормамі надпіс павінны быць такім: *“Добраму ўраджаю і добрая ўборка”*.

У сувязі з гэтай акалічнасцю намі было прынята рашэнне звярнуцца да менеджараў фабрыкі “Блакiт” з прапановай звярнуць увагу на дадзеную неадпаведнасць.

Практычная значнасць праведзенага аналізу заключаецца ў выхаваўчым патэнцыяле сабранага і прааналізаванага моўнага матэрыялу, які можа выкарыстоўвацца на занятках беларускай мовы.

Мы ўпэўнены ў тым, што любому госцю, які пабываў у нашай краіне, будзе прыемна набыць сувенір на памяць у выглядзе ручніка з надпісам на беларускай мове. Таму што “Беларусь – краіна шчырых сяброў”.

Літаратура:

1. Вахитов О.М. Сувенир как полноценный способ коммуникации / Сувенирка. No12. 2006.- С.12-31
2. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы / Навук. рэд. М.Р. Суднік. – Мн.: «Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі», 2005.